

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Ministerie van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties**

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kenmerk
2018-0000956328

Uw kenmerk

Datum 19 december 2018
Betreft Resultaten flitspeiling en interviews sectoren 'zomertijd-
wintertijd'

In het Algemeen Overleg van 4 december jl. over het BNC-fiche over het Commissievoorstel betreffende het einde van de omschakeling tussen winter- en zomertijd heb ik toegezegd uw Kamer de rapportage met de resultaten van de flitspeiling en de interviews met sectoren voor het kerstreces te zenden. U treft de resultaten en de vragenlijst van de flitspeiling bijgaand aan.

Uit de flitspeiling blijkt dat het onderwerp sterk leeft onder de bevolking. De respondenten denken als volgt over het te kiezen tijdsysteem:

- Een gelijk systeem aan naburige landen krijgt de meeste steun onder de bevolking, vooral om economische redenen en vanwege voordelen bij het reizen. De steun voor een uniform systeem daalt als mogelijke voor- en nadelen worden voorgelegd en afgewogen. 'De daling lijkt vooral te komen doordat men zich beter gaat realiseren dat Nederland dan niet zelf kan beslissen welk tijdsysteem het invoert', aldus het rapport.
- Altijd standaardtijd krijgt meer steun dan altijd zomertijd of het halfjaarlijks verzetten van de klok. Altijd standaardtijd wordt gezien als beter voor het bio- en slaapritme.
- Altijd zomertijd heeft meer tegenstanders dan voorstanders. Langer licht wordt ervaren als een voordeel, de donkere ochtenden als nadeel.
- Ook het huidige systeem heeft meer tegenstanders dan voorstanders. Het langere licht wordt ervaren als voordeel, maar wordt als slechter gezien voor het ritme. Ook wordt het als onhandig ervaren.

Uit de interviews met vertegenwoordigers van sectoren blijkt dat het huidige systeem van zomer- en standaardtijd nauwelijks problemen oplevert. Vanuit praktisch en economisch oogpunt zit men niet te wachten op een aanpassing, want aanpassingen kosten altijd geld en verhogen de kans op fouten. Het onderwerp staat bij de meeste deelnemers nog niet op de agenda, vindt men niet relevant en de meeste hebben dan ook nog geen formeel standpunt ingenomen. Met name de internationale opererende sectoren onderstrepen unaniem het belang van een harmonisatie van de tijd binnen dezelfde tijdzone, omdat men anders vreest voor productiviteitsverlies.

Bij de formulering van de vragenlijst heeft het onderzoeksbureau op mijn verzoek een balans gezocht tussen neutraliteit en begrijpelijkheid en ook een pre-test uitgevoerd op begrijpelijkheid.

Volgens mij geeft dit rapport een goede indicatie van hoe dit onderwerp leeft in Nederland. Ik acht evenwel nader onderzoek nodig om tot een zorgvuldige standpuntbepaling te komen. In mijn brief van 28 november jl. (TK 22 112, nr.2730) heb ik aangekondigd om na ommekomst van de bijgevoegde rapportage te bezien of nader onderzoek nodig is. De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen heeft aangegeven dat voor een wetenschappelijke onderbouwing van de keuze voor een bepaald tijdssysteem een breder scala aan disciplines en perspectieven nodig is. Daarom acht ik het opportuun de drie tijdsystemen nader multidisciplinair te onderzoeken, waarbij in ieder geval ook wordt gekeken naar de financiële gevolgen, grenseffecten en het milieu. Uiteraard informeer ik u over de uitkomsten van dit nadere onderzoek.

Tijdens het AO van 4 december heb ik toezeggingen gedaan over het informeren van uw Kamer, zoals ook is vastgelegd in uw brief van 5 december (TK 35 066, nr.2). Graag attendeer ik u daarom op het volgende:

- het laatste kwartaaloverzicht van in onderhandeling zijnde EU-wetgevingsdossiers van BZK bij mijn brief van 7 december (TK 22 112, nr.2733);
- het verslag van de afgelopen Transportraad van 3 december dat u van minister I&W, mede namens mij, op 12 december hebt ontvangen;
- de geannoteerde agenda voor de Transportraad van 3 december (TK 21 501-33, nr.724) dat u van minister I&W, mede namens mij, op 15 november hebt ontvangen.

Het aankomende trio-voorzitterschap van de Raad, Roemenië, Finland en Kroatië, heeft aangekondigd het Commissievoorstel op de agenda te houden. Het is nu nog niet duidelijk wanneer en hoe zij dit onderwerp zullen agenderen. De eerstvolgende informele Transportraad is voorzien op 26 en 27 maart 2019 en de eerstvolgende Transportraad is voorzien op 6 juni 2019. Uiteraard ontvangt uw Kamer hiervan de geannoteerde agenda's en de verslagen. Tenslotte wordt u natuurlijk geïnformeerd via het kwartaaloverzicht EU-wetgevingsdossiers en op andere momenten bij significante ontwikkelingen.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren